

**“THE GREAT GATSBY” ROMANIDAGI FOJIAVIY QAHRAMONLAR OBRAZI
VA ULARNING KLASSIK ADABIYOTDAGI ILDIZLARI**

Sotiboldiyeva Mahzuna Qaxramon qizi

Uzbekiston davlat jahon tillari universiteti

mahzunaxonsotiboldiyeva@gmail.com

KIRISH

Amerikalik yozuvchi F. Skott Fitsjerald tomonidan 1925-yilda yozilgan "The Great Gatsby" romani XX asr adabiyotining eng mashhur asarlaridan biridir. Ushbu roman modernizm davrining asosiy xususiyatlarini o'zida mujassam etgan bo'lib, undagi fojiaivi qahramonlar obrazi o'quvchiga chuqur ta'sir qiladi. Ushbu maqolada romandagi fojiaivi qahramonlar, ularning klassik adabiyotdagi ildizlari va an'anaviy fojiaivi qahramon obrazlari bilan o'xshashliklari tahlil qilinadi.

Jay Gatsby romanning markaziy qahramoni bo'lib, u o'z hayotini orzularining orqasidan quvishga bag'ishlaydi. U boylik, hashamat va ijtimoiy mavqe orqali sevimli ayoli Daisy Buchananing qalbini yana zabt etmoqchi bo'ladi. Biroq, Gatsbyning fojiaiviyliigi uning orzulari bilan haqiqat o'rtasidagi zidlikda namoyon bo'ladi. U real hayotning sovuqqon va befarq ekanligini tushunmaydi, natijada o'z idealizmi qurboni bo'lib, beayb holda o'lim topadi.

George Wilson – qashshoq avtota'mirlash ustasi bo'lib, u ham fojiaivi obraz sifatida tasvirlangan. Uning xotini Myrtle Wilson yuqori ijtimoiy qatlamga intiladi va boy Tom Buchanan bilan yashirin munosabatda bo'ladi. George Wilsonning fojiasi uning hayotiy imkoniyatlarining cheklanganligi va umidlari puchga chiqishidadir. U xotining o'limidan keyin haqiqatni tushunmay, Gatsbyni o'ldirib, o'z joniga qasd qiladi. Bu obraz orqali Fitsjerald jamiyatdagi tabaqalanish va orzularning barbod bo'lishi mavzularini yoritadi.

Myrtle Wilsonning fojiaiviyliigi uning real holatdan qochib, yolg'on orzularga berilishidadir. U boylik va dabdabali hayotga erishish umidida Tom Buchanan bilan yashirin munosabat o'rnatadi. Biroq, Tom unga haqiqiy muhabbat bermaydi, aksincha, uni past tabaqaga mansub bir ayol sifatida ko'radi. Myrtle tasodifan avtohalokat qurboniga aylanadi va uning orzulari puchga chiqadi. Aristotelning "Poetika" asarida fojiaivi qahramon tushunchasi ilgari surilgan bo'lib, unda qahramonning baxtsizligi o'zining ichki kamchiliklari va taqdirning ironiyasi natijasida sodir bo'lishi ta'kidlanadi. Jay Gatsby ushbu nazariyaga mos keluvchi qahramonlardan biri bo'lib, uning idealizmi va o'tmishni qayta tiklashga bo'lgan urinishi fojiali oqibatlariga olib keladi. Jay Gatsby obrazi Shakespearning mashhur fojiaivi qahramonlari, xususan, "Romeo va Julietta" asaridagi Romeo yoki "Makbet" asaridagi Makbet bilan taqqoslanishi mumkin. Romeo singari Gatsby ham haqiqiy muhabbatni izlaydi va natijada o'z orzularining qurboniga aylanadi. Makbet singari esa, u ham o'z taqdirini boylik va muvaffaqiyat orqali o'zgartirmoqchi bo'ladi, ammo bu uning halokatiga sabab bo'ladi. Gatsby obrazining yana bir ildizi antik yunon tragediyalariga borib taqaladi.

Masalan, Sofoklning "Edip podshoh" tragediyasidagi Edip o'z taqdiridan qochishga urinadi, biroq aynan shu harakatlari uning halokatiga olib keladi. Xuddi shunday, Gatsby ham o'z hayotini to'liq nazorat qilishga harakat qiladi, biroq natijada fojia yuz beradi.

XULOSA

"The Great Gatsby" romanidagi fojiaiy qahramonlar klassik adabiyotdagi fojiaiy obrazlar bilan uzviy bog'liq. Jay Gatsby, George Wilson va Myrtle Wilson obrazlari orqali Fitsjerald zamonaviy jamiyatning ijtimoiy muammolarini va inson orzularining mo'rtligini tasvirlaydi. Ushbu qahramonlarning fojiasi Aristotel, Shekspir va antik yunon tragediyalaridagi fojiaiy qahramonlar bilan o'xshashliklarga ega bo'lib, ularning hikoyalari insoniyat tarixidagi abadiy haqiqatlarni aks ettiradi. Shunday qilib, "The Great Gatsby" klassik fojiaiy an'analarni davom ettiruvchi va zamonaviy davr uchun qayta talqin qiluvchi asar sifatida namoyon bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. Fitzgerald, F. Scott. *The Great Gatsby*. New York: Scribner, 1925.
2. Aristotle. *Poetics*. Translated by S.H. Butcher. New York: Hill and Wang, 1961.
3. Miller, Arthur. "Tragedy and the Common Man." *The New York Times*, 1949.
4. Bloom, Harold (Ed.). *F. Scott Fitzgerald's The Great Gatsby (Modern Critical Interpretations)*. New York: Chelsea House, 1986.
5. Brucoli, Matthew J. *Some Sort of Epic Grandeur: The Life of F. Scott Fitzgerald*. Columbia: University of South Carolina Press, 1981.
6. Shakespeare, William. *The Tragedy of Hamlet, Prince of Denmark*. London: 1603.
7. Sophocles. *Oedipus Rex*. Translated by Robert Fagles. New York: Penguin Classics, 1984.
8. Trilling, Lionel. *The Liberal Imagination: Essays on Literature and Society*. New York: Viking Press, 1950.
9. Tredell, Nicolas. *F. Scott Fitzgerald